

Πανελλήνιον (Θέατρον Κυβέλης): «Φωτεινή Σάντρη» δράμα εις πράξεις τρεῖς, ὑπὸ Γρ. Ξενοπούλου.

ΑΠΟ μίαν ἀπλὴν ἐρωτικὴν ἱστορίαν εἶχε γράψει πρὸ τριῶν ἐτῶν ὁ κ. Ξενοπούλος ἓνα ἀπὸ τὰ καλυτέρα του διηγήματα, τὸν *Κόκκινον Βράχον*. Εἰς τὰς ἀπλὰς γραμμὰς τῆς ἱστορίας αὐτῆς εἶχε δώσει τόσην ἔμορφοιάν, πὺν νὰ μὴ βλέπης πειὰ τὸ μικρὸν ἐπεισόδιον ἀλλὰ νὰ αἰσθάνεσαι διαρκῶς τὴν πνοὴν τοῦ καλλιτεχνήματος.

Τὴν ἰδίαν ὑπόθεσιν ἐδραματοποίησε τώρα μὲ τὸ ὄνομα τῆς ἡρωίδος τοῦ Φωτεινῆς Σάντρη. Καὶ μᾶς ἔδωκε ἓνα δράμα τεχνικόν, ὠραῖον. Ἔδειξε ὅτι γνωρίζει τὴν σκηναίαν: πῶς νὰ συγκρατῇ τὸν θεατὴν, πῶς νὰ τὸν συγκινήσῃ καὶ νὰ δεσμεύσῃ τὴν ψυχὴν του μ' ἓνα συναίσθημα βαθύ. Νὰ φύγῃ ὁ θεατὴς μὲ μίαν ἐντύπωσιν καλλιτεχνικὴν πὺν θὰ τὴν ἀναπολήσῃ κατόπιν καὶ μαζὶ τῆς θὰ ζήσῃ τις ἔμορφες στιγμῆς πὺν χαρίζει ἡ τέχνη.

Γέλια καὶ παιγνίδια καὶ ἀφέλεια, μυρωμένα μὲ τὸ μῦρον τῆς ἔξοχῆς, μᾶς δείχνουν εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ δράματος ἓνα ἀρχοντικὸν σπιτί τῆς Ζακύνθου, ὅπου τὸ λούζει γαλάζια χαρὰ συγγενικῆς εὐτυχίας. Ὁ Ἄγγελος Μαρίνης, ὁ ὁποῖος ἔχει περάσει τὰ χρόνια τῆς πρώτης νεότητος (εἶναι 37 ἐτῶν), παίζει σάν παιδί μὲ τὰ δύο του ἑξαδέλφια, τὴν Φωτεινὴν, δεκαεπτάμισον ἐτῶν, καὶ τὸν Μίμην, λίγο μικρότερον. Ὁ Ἄγγελος ἤλθε εἰς τὴν Ζακύνθον νὰ μείνῃ ὀλίγας ἑβδομάδας εἰς τὸ συγγενικὸν σπιτί τοῦ κ. Σάντρη. Τὰ τρία ἑξαδέλφια ἔστησαν στὸν Κόκκινον Βράχον τὴν σημαίαν τῆς τρελῆς χαρᾶς, ἡ ὁποία ὅμως χάνει ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν τὴν λευκότητά τῆς καὶ παίρνει τὸ φλογερὸν χρῶμα τοῦ πάθους. Ἐμπρὸς σὴν πλαστικὴν ἔμορφοιάν τῆς Φωτεινῆς, ἀνοίγει τὰ μάτια ἀκράτητος ὁ Ἄγγελος Μαρίνης. Καὶ ὅταν στὸ τέλος τῆς δευτέρας πράξεως, εἰς στιγμὴν ἐρωτικῆς διαχύσεως, τῆς φανερώνει τὸ μυστικόν του, ἐκείνη ἀποτραβιέται μὲ φρίκην, μὲ τὸ συναίσθημα τῆς ἱερότητος τῆς συγγενείας, χωρὶς νὰ γνωρίζῃ ἢ δυστυχισμένη ὅτι ἐκεῖνο πὺν ἐξελάμβανε ὡς φίλτρον συγγε-

νικόν, ἦτο ριζωμένον πολὺ βαθεῖα στὴν ψυχὴν τῆς, καὶ μόνον ὁ θάνατος θὰ μπορούσε νὰ τὴν λυτρώσῃ.

Γύρω στὸν ἔρωτα αὐτόν, ζοῦν καὶ κινοῦνται οἱ γονεῖς τῆς Φωτεινῆς, ὁ Μίμης ὁ ἀδελφός τῆς, ἓνας παιδικὸς φίλος τοῦ Ἄγγελου, ἡ Γιούλια ἡ φίλη τῆς Φωτεινῆς καὶ ἡ μικρὰ ὑπηρετρία τῶν Σάντρη. Τὰ πρόσωπα αὐτὰ μὲ διάφορα ἐπεισόδια προπαρασκευάζουν τὸ δράμα καὶ τείνουν νὰ δημιουργήσουν τὴν ἀτμοσφαιρὰν πὺν χρειάζεται εἰς τὸν ποιητὴν. Δὲν νομίζω, εἰς τὸν γοργὸν δρόμον πὺν βαδίζει τὸ ἔργον, νὰ βλέπουν αἱ κάπως σβυσμέναι γραμμᾶι πὺν ἀποδίδουν μερικὰ πρόσωπα, ὅπως ἔξαφνα τοὺς γονεῖς τῆς Φωτεινῆς. Ἡ καθαντὸ δράσις στρέφεται γύρω εἰς τὴν Φωτεινὴν καὶ τὸν Ἄγγελον. Τὰ ἄλλα πρόσωπα βοηθοῦν τὴν ἐξέλιξιν τοῦ θλιβεροῦ δράματος, πὺν προετοιμάζεται ἐντὸς δύο ἑβδομάδων εἰς τὸν Κόκκινον Βράχον γιὰ νὰ ξεσπάσῃ κατόπιν, ἔπειτα ἀπὸ πέντε μῆνας, εἰς τὸ τραγικώτερον τέλος.

Ὅμως αἰσθάνομαι πὺς κατὶ χρειάζεται, μιὰ πλατύτερη γνωριμὰ μὲ τὴν ἡρωίδα καὶ τὸν Ἄγγελον, προπάντων μὲ τὴν ἡρωίδα πὺν νὰ κινήσῃ περισσότερον τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν συμπάθειαν, πρὶν ἀκόμη ἀρχίσῃ ἡ τρίτη πράξις εἰς τὴν ὁποίαν συγκεντρώνει ὅλην τὴν δύναμιν ὁ συγγραφεὺς.

Εἰς ἐκείνους πὺν εἶχαν διαβάσει τὸν *Κόκκινον Βράχον*, ἄθελα ἐγένετο μέσα τους ἡ σύγκρισις μὲ τὸ διηγημα. Αἱ ἀριστοτεχνικαὶ περιγραφαὶ καὶ τὰ ἐπεισόδια πὺν ἐνθυμείται ὁ ἀναγνώστης, ἔρχονται νὰ συμπληρώσουν τὴν εἰκόνα, τὴν ὁποίαν ἡ σκηναί ἦτον ἴσως δύσκολον νὰ δώσῃ τελείως πλήρη. Κατὶ σάν βιαστικὸ αἰσθάνεσαι νὰ τρέχῃ εἰς τὰς δύο αὐτὰς πράξεις πὺν δὲν ἀρκεῖ νὰ παρασκευάσῃ τὸν θεατὴν τόσον, ὥστε νὰ ἔλθῃ κατόπιν ὁμαλὰ ἢ θλιβερῇ λύσει. Ὁ συγγραφεὺς ἐφοβήθη, φαίνεται, ἓνα σκόπελον καὶ ἠθέλησε νὰ τὸν ἀποφύγῃ. Ἄλλ' ἴσως γι' αὐτὸ, γιὰ νὰ μὴ μακρύνῃ παραπολύ τὸ δράμα, τοῦ ἔδωκε ὄρια στενωτέρα ἀπ' ὅ,τι ἔπρεπε. Νομίζω ὅτι εἰς τὴν ἐντύπωσιν αὐτὴν τῶν δύο πρώτων πράξεων συντείνει καὶ τὸ ὅτι ἡ ἡρωὶς μᾶς παρουσιάζεται ὑπὲρ τὸ δέον παιδί. Ἰσως ἐδῶ ἔπρεπε νὰ συμπληρώσῃ ὁ ἠθοποιὸς τὸν συγγραφεὴ καὶ νὰ βοηθήσῃ τὴν πορείαν τοῦ δράματος, τὸ ὁποῖον νὰ φανῇ πειὸ δεμένο καὶ νὰ δώσῃ περισσότερον τὴν αἰσθητικὴν ἐντύπωσιν ἐνὸς ὄλου γεγονότων καὶ αἰσθημάτων.

Ἀπ' ἐναντίας, καὶ ἡ περιβολὴ καὶ τὸ γέλιο τὸ παραπολύ παιδικόν καὶ ἡ στάσις ἐν γένει τῆς Φωτεινῆς τείνουν νὰ μᾶς ἀπομακρύνουν ἀπὸ τὸ ἔδαφος ὅπου ἀπλόναται τὸ δράμα, καὶ νὰ φανῇ ἀπότομος κάπως ἡ μετάβασις ἀπὸ τῆς μιᾶς καταστάσεως εἰς τὴν ἄλλην, ὅταν ἡ Φωτεινὴ ξεσπᾷ σὲ κλάματα διὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Ἄγγελου. Λεπτομέρεια μὲ τὴν ὁποίαν δὲν παύω νὰ θεωρῶ τὴν Φωτεινὴν Σάντρη μίαν πολὺ καλὴν ἐπιτυχίαν, ὅπως καὶ τὸ κοινὸν τὴν ἐχειροκρότησε μ' ἐνθουσιασμόν.

Ὁ Ἄγγελος Μαρίνης ἀναγκάζεται ν' ἀναχωρήσῃ ἀμέσως ἀπὸ τὸν Κόκκινον Βράχον. Τοῦ τὸ λέγει καθαρά ἡ Φωτεινὴ. Πρέπει νὰ φύγῃ. Καὶ ἐπιστρέφει εἰς τὰς Ἀθήνας.

Τὰ γράμματά του πρὸς τὴν οἰκογένειαν Σάντρη, τυπικὰ ὀλίγον, ἀραιώνονται ὀλοένα μὲ τὸν καιρὸν. Δύο μῆνες ἐπέρασαν χωρὶς διόλου νὰ γράψῃ. Ἡ Φωτεινὴ, ἡ ὁποία τώρα αἰσθάνεται τὸ μέγεθος τοῦ πάθους πὺν ἠθέλησε νὰ πνίξῃ, ἀνοίγει τὴν καρδιά τῆς εἰς τὴν φίλην τῆς Γιούλιαν, ἡ ὁποία εἶχε καὶ αὐτὴ ἀγαπήσῃ καὶ ὑπανδρευθῇ τὸν ἑξαδελφόν τῆς Τώνην. Ὅλη αὐτὴ ἡ σκηναί ἀποδίδεται πολὺ τεχνικὰ ἀπὸ τὴν κ. Κυβέλην Ἀδριανοῦ, μὲ ἀφέλειαν αἰσθηματικὴν ἡ ὁποία συγκινεῖ. Ἡ Γιούλια τὴν ἐπιπλήττει διότι ἄφησε νὰ περάσῃ τόσος καιρὸς χαμένος καὶ τὴν συμβουλεύει νὰ γράψῃ τοῦ Ἄγγελου ἀμέσως. Τὸ δράμα πλησιάζει στὸ τέλος. Ἡ Φωτεινὴ γράφει εἰς τὸν Ἄγγελον. Μία σκηναί καὶ αὐτὴ, μὲ χάριν συγγραφικὴν καὶ μὲ χάριν ὑποκρίσεως.

Τὸ γράμμα ἐστάλη. Ὁ κ. Σάντρη ἐπιστρέφει στὸ σπίτι καὶ διαβάζει τὴν ἐφημερίδα του. Ὁ ταχυδρομὸς φέρνει ἐν τῷ μεταξὺ διάφορα γράμματα. Μαζὶ εἶναι καὶ τὸ ἀγγελτήριον τοῦ γάμου τοῦ Ἀγγέλου. Ἡ Φωτεινὴ τὸ διαβάζει πρώτη καὶ τὴν στιγμὴν ποὺ στρέφει ὁ πατέρας τῆς νὰ ἰδῇ, θέλουσα νὰ κρύψῃ τὸν πόνον ποὺ λυώνει τὸ πρόσωπόν της, φωνάζει ξαφνικά: Ὁ Ἄγγελος παντρεύτηκε, ὁ Ἄγγελος παντρεύτηκε.

Εἰς μίαν ὑπέροχον σκηνὴν χαρᾶς προσποιητῆς καὶ σπαραγμοῦ, μὲ κινήσεις ποὺ τὰς ὑπαγορεύει τὸ πάθος καὶ τὰς συγκρατεῖ ἡ τέχνη, μὲ ὠραίας μεταπτώσεις τῆς φωνῆς καὶ ἐναλλαγᾶς τῆς στάσεως, φιλεῖ τοὺς γονεῖς τῆς καὶ τὸν Μίμν, — ἀνίδεους τῆς τραγικῆς στιγμῆς — καὶ τρέχει ἔξω νὰ χαρῇ τὴν εὐτυχία τοῦ Ἀγγέλου. Ἀπὸ τὸν Κόκκινον Βράχον ὅπου ἀνθίσε ἡ ἀγάπη της, γκρεμίζεται ἡ κόρη, καὶ τὸ κῆμα χαμηλὰ δέχεται ἓνα ὠραῖον θάνατον.

Ἡ Ὀλόκληρη ἢ τρίτη πράξις ἐξελιίσεται ἀριστοτεχνικῆ. Τὸ ἄλαντον τοῦ δραματικοῦ συγγραφέως, μαζὶ μὲ τὴν ἔξοχον ὑπόκρισιν τῆς καλλιτέχνιδος, ἔδωκαν εἰς τὸ νεοελληνικὸν θέατρον μίαν ἀπὸ τὶς πειρὸ καλλιτεχνικῆς βραδυῆς. Ὁ μῦθος τοῦ Κόκκινου Βράχου ἐγεννήθη ἀπὸ μίαν ἀνάγκην ποιητικῆν. Ἡ Φωτεινὴ Σάντρη ζῆ καὶ πεθαίνει εἰς ἀτμοσφαῖραν ὠραιότητος καὶ φθάνει τὰ ὅρια τοῦ συμβόλου. Μέσα εἰς περιβάλλον ζωῆς συνειθισμένης ὅπου ζωγραφίζονται, ἄλλος δυνατώτερα ἄλλος ἀτονώτερα, οἱ χαρακτῆρες τοῦ δράματος, ἀναπνέει αὐτὴ εἰς κόσμον ἄλλον, ἀνώτερον. Καὶ τὴν στιγμὴν ποὺ ἡ ζωὴ αὐτῆ, ἢ κατὰ συνθήκην, θὰ ἠμποροῦσε νὰ τὴν κλείσῃ μέσα στὴν ἀγκαλιά της, προφθάνει ὁ θάνατος νὰ χύσῃ γύρω της τὸ μαγεμένον του φῶς.

ΚΙΜΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ